

היום נלמד בעזרת ה':

מגילה דף ח

משנה: אין הבדל בין אדם שאסר על עצמו להנות מחברו לגמרי (= 'מודר הנאה') לאדם שאסר על עצמו להנות ממאכל חברו (= 'מודר מאכל'), אלא שהמודר הנאה אסור להכנס לבית חברו והמודר מאכל מותר. וכלים שלא עושים בהם אוכל נפש מותר להשאיל למודר מאכל, אבל אסור להשאיל למודר הנאה. (מותר להשאיל למודר מאכל רק במקום שלא משכירים כלים כאלה, אבל במקום שדרכם להשכיר כלים כאלה אסור להשאיל אפילו למודר מאכל, משום שבכסף שחוסך יכול לקנות אוכל ונמצא שנהנה הנאת מאכל מחברו).

גמרא: אבל מודר הנאה ומודר מאכל שווים בדינים לגבי השאלת כלים שעושים בהם אוכל נפש, שלשניהם אסור להשתמש בהם, ואפילו במקום שלא משכירים אותם אלא משאילים בחינם. (שהמודר מאכל מחברו אינו אוסר על עצמו רק את מאכל חברו, אלא אוסר על עצמו אף כל דבר המכשיר ומתקן את האוכל).

במשנה - דריסת הרגל: קושיא: מדוע המודר הנאה מחברו אסור להכנס לבית חברו, והרי אנשים לא מקפידים על דבר זה? **תירוץ:** זה כשיטת רבי אליעזר הסובר שלמודר הנאה אסור להנות מחברו גם בדבר שמקובל לוותר עליו לכולם ולא מקפידים עליו.

משנה: נדר: אדם האומר 'הרי עלי להביא קרבן עולה', ואח"כ הפריש בהמה לצורך קיום נדרו, חייב באחריותה (= כלומר שאם מתה או נגנבה חייב להביא אחרת), משום שהוא התחייב להביא ועדיין לא הביא.

נדבה: אדם האומר על בהמה 'הרי זו לקרבן עולה', ואח"כ מתה או נגנבה, אינו חייב באחריותה, משום שהוא התחייב להביא רק אותה, וכיון שהיא מתה הוא פטור.

גמרא: בל תאחר: הנודר להביא קרבן ולא הביאו, עובר על איסור 'בל תאחר' (= "כי תדר נדר ליהוה אלהיך לא תאחר לשלמו, כי דרש ידרשנו; והוה אלהיך מעמך והוה בך חטא"). ובמס' ראש השנה (ד.) מבואר מהו שיעור הזמן שהמתאחר עובר על האיסור.

(המשך בדף הבא ↓)

מנהגי מילי: כלומר מניין אנו לומדים שיש חילוק בין נדר לנדבה לעניין חיוב באחריות. שנאמר "וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו", מה 'שעליו' הוא חייב באחריות ומה שאינו 'עליו' אינו חייב באחריות, שכיון שאמר 'הרי עלי' הרי זה כאילו שטען את הקרבן על כתפו והאחריות היא עליו.

משנה: ז'ב' הוא אדם שיצאה ממנו זיבה שהיא כעין שכבת זרע אבל שונה ממנה, ובמס' נדה מבואר ההבדל בין זיבה לשכבת זרע.

זב שראה ראה אחת של זיבה דינו כבעל קרי וטמא עד הערב (= אם טבל). אם ראה ראה שניה של זיבה הרי הוא נעשה 'זב' וטמא שבעה ימים וצריך לספור שבעה ימים נקיים. אם ראה ראה שלישית צריך בנוסף להביא קרבן.

אין בין זב הרואה שתי ראיות של זיבה (ביום אחד או בשני ימים רצופים) לזב הרואה שלוש ראיות (ביום אחד או בשלושה ימים רצופים, או שתיים היום ואחד מחר), אלא קרבן, שרק זב הרואה שלוש ראיות חייב בקרבן.

גמרא: אבל לעניין טומאת משכב ומושב (= זב ששכב או ישב על עשרה בגדים שהיו אחד על השני ואפילו לא נגע בהם כולם נטמאו בדרגת אב הטומאה) וספירת שבעה נקיים - אין הבדל בין זב בעל שתי ראיות לזב בעל שלוש ראיות.

מנה הכתוב שתיים וקראו טמא וכו': נאמר "אִישׁ פִּי יְהִי זָב מִבְּשָׁרוֹ זִיבֵי טִמְאָה הוּא", הרי שנאמר בפסוק שתי זיבות והפסוק קורא לו 'טמא'. ונאמר בהמשך "זֹאת תְּהִיֶּה טִמְאָתוֹ בְּזִיבוֹ רַר בְּשָׁרוֹ אֶת זִיבוֹ אוֹ הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזִּיבוֹ טִמְאָתוֹ הוּא", הרי שנאמר בפסוק שלוש זיבות והפסוק קורא לו 'טמא'. ואם כבר בשתי ראיות הוא טמא מדוע כתוב בפסוק שלאחריו שבשלוש ראיות הוא טמא? אלא ללמדנו שאם ראה שתי ראיות הרי הוא טמא בטומאת זיבה, ואם ראה שלוש ראיות חייב אף להביא קרבן.

עד שלא ראה שלוש ראה שתיים: כלומר אם כשראה שתי ראיות כבר חייב בקרבן א"כ איך יתכן שכשראה את השלישית הוא יפטר מקרבן, והרי לאחר שכבר התחייב איך יפטר מחיובו? אלא בהכרח שרק כשראה שלוש מביא קרבן!

ואיצטריך דרבי סימאי וכו': אנו צריכים גם את הלימוד של רב סימאי - 'מנה הכתוב שתיים וקראו טמא' וגם את הלימוד של הברייתא - 'מזובו מקצת זבין', שאם היינו לומדים רק מרב סימאי היינו חושבים שההבדל בין זב בעל שתי ראיות לשלוש הוא לעניין טומאה ולא לקרבן, לכן אנו צריכים את הברייתא ללמוד 'מזובו' וכו'. ואילו היינו

לומדים רק 'מזובו' לא היינו יודעים כמה ראיות מטמאות את הזב וכמה מחייבות אותו בקרבן, לכן אנו צריכים את רבי סימאי ששתי ראיות לטומאה ושלוש לקרבן.

והשתא דאמרת מזובו לדרשא וכו': כלומר מקודם למדנו מהפסוק **"וְכַפֵּר עָלָיו הַפֶּהוּן לִפְנֵי יְהוָה מְזֻבּוּ"** שמקצת זבים מביאים קרבן וכו'. כעת הגמרא מבררת מה דורשים מהפסוק **"וְכִי יִטְהַר הַזָּב מְזֻבּוּ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ"**:

1. **לכשיפסוק מזובו:** שמיד כשיפסוק מזובו יכול להתחיל שבעה נקיים ואינו צריך לטבול לפני הספירה.

2. **מזובו ולא מנגעו:** שאם הוא היה גם זב וגם מצורע, ופסק מזובו אבל לא התרפא עדיין מנגעו, אינו צריך להמתין שיתרפא מנגעו אלא יכול להתחיל בשבעה נקיים, וכאשר יתרפא מנגעו יטבול טבילה ראשונה של מצורע והיא תעלה לו אף לזובו ובכך יטהר מטומאת זיבה, ולאחר שבעה ימים יגלח את כל שערו ויטבול (= כדין טהרת המצורע) וביום השמיני יביא את קרבנות המצורע.

3. **"מְזֻבּוּ (= מקצת זב) וְסָפַר"**: שגם זב בעל שתי ראיות צריך לספור שבעה נקיים.

והלא דין הוא: הגמרא מקשה שלכאורה אין צורך בפסוק ללמד את הדין האחרון, שהרי אם זב בעל שתי ראיות מטמא משכב ומושב קל וחומר שטעון ספירת שבעה נקיים?

דחיייה: 'שומרת יום כנגד יום תוכיח' - אשה שראתה זב יום אחד או שניים (= זבה קטנה) צריכה לספור את יום המחרת כיום נקי ולטבול. ובינתיים היא טמאה בטומאת זיבה ומטמאת משכב ומושב. ולכן צריך את הלימוד של 'מזובו וספר'.

מאי שנא האי 'מזובו' דמרבי ביה: מדוע הלימוד הנ"ל של 'מזובו' מרבה זב בעל שתי ראיות להצריך אותו ספירה, ואילו הלימוד של 'מזובו' לעיל ממעט זב בעל שתי ראיות שאינו מביא קרבן?

התשובה היא שהמילה הזו מיותרת **"וְכִי יִטְהַר הַזָּב (מְזֻבּוּ) וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים"** ובלעדיה לא היינו חושבים לרבות זב בעל שתי ראיות לספירה.

ואי אפשר לומר שצריך אותה למעט כי בלעדיה היינו סבורים לרבות אותו מקל וחומר כנ"ל? – מכיון שהרי דחינו את הקל וחומר משומרת יום כנ"ל.

וגם אי אפשר לומר שצריך אותה ללמד מזובו ולא נגעו (שזב מצורע יכול להתחיל לספור) כנ"ל? – מכיון שגם אם לא היה כתוב 'מזובו' היינו יודעים זאת, מעצם הדבר שהפסוק מדגיש "וכי יטהר קֹזֵב" - מהזיבה ולא מהצרת.

משינה: מצורע מוסגר: אדם שיש לו נגע צרעת הולך להראותו לכהן, אם ברור הדבר שזהו נגע הרי הוא 'מצורע מוחלט', אך אם יש ספק בדבר הכהן מסגיר אותו שבעת ימים ('מצורע מוסגר') ולאחר מכן רואה שוב האם הנגע טמא או טהור. מצורע מוחלט צריך לפרוע את ראשו ולפרום את בגדיו, אך לא מצורע מוסגר.

מצורע מוחלט שנטהר צריך לבוא לבית המקדש לגלח את כל שערו ולהביא שתי ציפורים, אך לא מצורע שנטהר לאחר שיצא מההסגר.

גמרא: הא לענין שילוח וטומאה: המצורע משתלח ויוצא מחוץ לחומת העיר, וכן הוא מטמא בטומאה חמורה.

מנהגי מילי: מניין לומדים שמצורע מוסגר אינו צריך פריעה ופרימה כמו מצורע מוחלט, (אמנם רק בפסוק המדבר על מצורע מוחלט נאמר פריעה ופרימה, אך יתכן שהוא הדין למצורע מוסגר)?

התשובה היא: בפסוק המדבר על מצורע מוסגר נאמר שהכהן מטהר אותו והוא טובל "וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר" לשון עבר (ולא 'ויטהר'-לשון עתיד) כלומר הוא היה טהור מתחילה מפריעה ופרימה.

אלא טהור השתא מלטמא כלי חרס בהיסט: זב שספר שבעה נקיים ביום השביעי טובל ולערב הוא טהור, אבל אם הוא ראה שוב ביום השביעי לאחר טבילתו – הוא מטמא למפרע. אמנם בדבר אחד יש בו קולא - לענין היסט, שאם הזיז כלי חרס לאחר טבילתו קודם ראייתו הוא לא נטמא.

והוא הדין לענין מצורע מוסגר לאחר שבעה ימים שטיהרו הכהן, ולאחר מכן באותו יום חזר הנגע ופשה שהוא נהיה טמא למפרע, אמנם לענין 'טומאת ביאה' הוא אינו מטמא בין טהרתו לטומאתו החדשה. טומאת ביאה: מצורע שנכנס לבית שיש בו אדם וכלים הם נטמאים.

אלא אמר רבא: לומדים את החילוק בין מצורע מוחלט למוסגר בפריעה ופרימה מפסוק אחר: "וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר בוּ הִנֵּגַע בְּגָדָיו יְהִי פְרָמִים וְרֵאשׁוּ יְהִי פְרוּעַ".

אמר ליה אביי: אם כן הפסוק המדבר על שילוח המצורע מחוץ למחנה גם כן יהיה רק על מצורע מוחלט שגם בו נאמר כנ"ל: "כָּל יְמֵי אֲשֶׁר הִנָּעַב בוּ יִטְמָא וְטָמְא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ?"

אמר ליה ימי כל ימי: לומדים זאת מהריבוי של "כָּל יְמֵי".

אי הכי תגלחת וציפורים: אם כן שאנו מרבים גם מצורע מוסגר לשילוח, מדוע שלא נרבה לו גם תגלחת וציפורים והרי במשנה כתוב שזהו ההבדל ביניהם?

אביי מתרץ שבפסוק המדבר בענין התגלחת והציפורים נאמר שהכהן ראה ש'נרפא' נגע הצרעת וזהו דווקא במצורע מוחלט שהיתה לו צרעת ודאית שהתרפאה. (פירשנו על פי רבינו חננאל).

משנה: אין בין ספרים: תורה נביאים וכתובים שונים מתפילין ומזוזות בכך שיכולים לכתוב אותם בכל לשון, ואילו תפילין ומזוזות נכתבים רק באשורית כלומר בלשון הקודש. לדעת רשב"ג בספרים מותר לכתוב רק בשפה יוונית מלבד אשורית.

גמרא: לתופרן בגידין: תנ"ך כותבים על גליונות קלף שתופרים אותם זה לזה, התפירה צריכה להיות בגידין של בהמה או חיה טהורות. וכן בתפילין ומזוזות [לכאורה הכוונה לבתי התפילין שנתפרים בגידין, ולדעת חלק מהראשונים גם קלף מזוזה כשר בתפירה בגידין].

ולטמא את הידיים: כפי שלמדנו לעיל שכתבי הקודש מטמאים את הידיים הנוגעות בהם.

מקרא שכתבו תרגום: אם כתב את המילים שבתורה שנאמרו בלשון המקרא – בלשון התרגום, הספר תורה הזה אינו מטמא את הידיים. וכן להיפך אם כתב את המילים שבלשון תרגום כגון "יגר שהדותא" – בלשון מקרא.

וכתב עברי: אם לא שינה את הלשון אבל שינה את הכתב לכתב של עבר הנהר.

כאן בגופן שלנו: המשנה שהכשירה ספר תורה בכל לשון מדברת על השפה, אבל הברייתא מדברת על הכתב (= הגופן) שבזה אם כתב בכתב שאינו אשורי הספר תרה פסול.